

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

27 aprilie 2016

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:
președinte
judecători

URSACHE Petru
NICOLAEV Ghenadie
MORARU Petru

examinînd admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de inculpatul Țurcan Mihail, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 16 decembrie 2015, în cauza penală privindu-l pe

ȚURCAN Mihail Mihail, născut la 31 decembrie 1983, originar și domiciliat în sat. Cubolta, r-nul Sîngerei.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 15.06.2015-03.07.2015;

Instanța de apel: 20.08.2015-16.12.2015;

Instanța de recurs: 03.03.2016 – 27.04.2016.

C O N S T A T Ă:

1. Prin sentința Judecătoriei Bălți din 03 iulie 2015, adoptată în conformitate cu art. 364¹ Cod de procedură penală în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, Țurcan M. a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 189 alin. (2) lit. b) Cod penal la 4 ani închisoare, cu amendă în mărime de 500 unități convenționale, echivalentul a 10000 lei, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

În privința lui Țurcan M. a fost aplicată măsura preventivă – arestul preventiv, care se va menține pînă la intrarea sentinței în vigoare, inculpatul fiind luat sub strajă imediat din sala de judecată.

Prin aceeași sentință a fost condamnat și Hihlat Iu., în privința căruia cauza în procedura recursului ordinar nu se judecă.

2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond, *in fapt*, a constatat că Țurcan M. împreună cu Hihlat Iu. și alte persoane neidentificate de organul de urmărire penală, prin repartizarea rolurilor exacte între ei, acționînd cu o intenție unică orientată spre săvîrșirea acțiunilor ilegale de șantaj față de cet. Surdu Vs., despre care cunoșteau cu certitudine ce bunuri are în posesie și pe membrii familiei sale, în perioada cuprinsă între 12.02.2015 pînă la sfîrșitul lunii februarie 2015, îl telefonau la numărul 062126742 de pe diferite telefoane mobile și cartele SIM ale companiei „Orange”, o parte din care le nimiceau ulterior prin diferite metode necunoscute, de la care au cerut bani în sumă de 150.000 euro, ceea ce constituie proporții deosebit de mari, în același timp amenințîndu-l pe cet. Surdu Vs. cu violență în adresa lui și a rudelor, cu deteriorarea bunurilor proprietarului, adică locuința de

pe str. Suceava 18/43 din or. Bălți, magazinul de pe str. M. Viteazul 69, mun. Bălți și a autoturismului aflat în posesia acestuia, iar la data de 17.02.2015, aproximativ la orele 15:00, când conform înțelegerii prealabile cu cet. Surdu Vs., făptuitorii urmau să se întâlnească cu partea vătămată, în or. Bălți, la havuzul de pe Piața V. Alecsandri, situată vizavi de Oficiul Stării Civile, pentru a primi din spuse, o parte din bani adică 50 000 Euro, în vederea încetării acțiunilor de șantaj, fiind în apropierea locului dat Țurcan M. și Hihlat Iu. au observat, persoane suspecte, cărora li s-au părut că sunt angajați ai poliției și în aceea zi au renunțat să se întâlnească cu cet. Surdu Vs.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, confirmată de probele administrate, instanța a reținut că, *în drept*, faptele inculpatului Țurcan M. întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 189 alin. (2) lit. b) Cod penal, șantajul, adică *cererea de a transmite bunurile proprietarului amenințând cu violență persoana, rudele acesteia, cu deteriorarea bunurilor proprietarului, săvârșit de mai multe persoane*.

3. Legalitatea și temeinicia sentinței de condamnare în termenul și modul prevăzut de art. 401-402 Cod de procedură penală, a fost atacată cu apeluri de către procuror, avocatul Rusnac A. în interesele inculpatului Țurcan M. și de inculpatul Hihlat Iu.

3.1. Procurorul a solicitat casarea parțială a sentinței în privința aplicării pedepsei lui Hihlat Iu. și Țurcan M., cu adoptarea unei noi hotărâri, prin care aceștia să fie condamnați în baza art.189 alin. (2) lit. b) Cod penal la o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 4 ani și 8 luni, pentru fiecare, cu executarea acesteia în penitenciar de tip semiînchis și cu amendă în mărime de 500 unități convenționale. În termenul de executare a pedepsei de inclus durata deținerii în stare de arest preventiv a lui Hihlat Iu. și Țurcan M. Procurorul a invocat în motivarea apelului că instanța de fond a interpretat eronat dispozițiile legii la aplicarea pedepsei complimentare în privința lui Hihlat Iu. și, în general, pedeapsa aplicată lui Țurcan M. și Hihlat Iu. este prea blândă și nu poate fi justificată cu nimic, deoarece instanța în motivarea sentinței și la aprecierea măsurii de pedeapsă, nu a ținut cont de prevederile art.75 Cod penal.

3.2. Avocatul Rusnac A. acționând în numele inculpatului Țurcan M., a solicitat casarea parțială a sentinței în latura stabilirii pedepsei, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care lui Țurcan M. să-i fie stabilită o pedeapsă neprivativă de libertate prin prisma art. 90 Cod penal. Apelantul a indicat că sentința este neîntemeiată în latura stabilirii pedepsei, iar în motivarea apelului a invocat că:

- instanța de fond nu a luat în considerație motivele expuse de partea apărării;
- instanța nu a efectuat o analiză completă a circumstanțelor cauzei, și anume, nu a făcut referire la persoana celui vinovat, cu toate că trebuia să aprecieze personalitatea infractorului, să dispună de date referitoare la calitățile fizice și psihice ale celui vinovat manifestate prin fapta comisă, în perioada premergătoare săvârșirii faptei prejudiciabile și după săvârșirea acesteia, în timpul judecății;

- instanța nu a apreciat dacă scopul pedepsei poate fi atins și fără executarea acesteia, adică nu a ținut cont de totalitatea condițiilor expres prevăzute de lege la individualizarea pedepsei;

- de la început inculpatul a recunoscut vina, s-a căit sincer de cele comise, a conlucrat cu organul de urmărire penală, cauza a fost examinată în procedură simplificată, se

caracterizează pozitiv, are la întreținere trei copii minori, este unicul întreținător al familiei, deoarece soția se află în concediul pentru îngrijirea copilului ce nu a atins vârsta de trei ani și alte infracțiuni nu a mai comis;

- a pledat pentru aplicarea prevederilor art.90 Cod penal, deoarece doar așa va fi atins scopul pedepsei penale - restabilirea echității sociale, corectarea și corijarea inculpatului;

- partea vătămată în cadrul examinării cauzei a comunicat că nu are careva pretenții de ordin material sau moral față de inculpatul Țurcan M.;

- toate aceste circumstanțe, în opinia apelantului permit instanței de apel de a-i da o șansă inculpatului pentru a demonstra că a conștientizat cele comise.

3.3. Inculpatul Hihlat Iu., în motivarea apelului, a indicat că nu a negat faptul săvârșirii de către el a infracțiunii, dar consideră că instanța i-a aplicat o pedeapsă prea aspră pentru faptele săvârșite. Apelantul a menționat că, anterior, nu a fost condamnat și nu a fost atras la răspundere sub nici o formă, a fost un executor „orb” al infracțiunii, a săvârșind-o la inițiativa și sub constrângerea psihică a lui Țurcan M., vina a recunoscut-o pe deplin, conștientizând caracterul infracțional al acțiunilor sale, categoric a refuzat atingerea scopului urmărit de către Țurcan M. - primirea banilor extorcați, a contribuit activ la descoperirea infracțiunii, s-a căit sincer de cele săvârșite, și-a cerut scuze de la partea vătămată Surdu V., care a solicitat instanței să-i fie numită o pedeapsă cu suspendarea condiționată, la locul de trai se caracterizează pozitiv.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 16 decembrie 2015 apelurile declarate de procuror, avocatul Rusnac A. în numele inculpatului Țurcan M. și a inculpatului Hihlat Iu., au fost respinse, ca nefondate, cu menținerea sentinței atacate, fără careva modificări.

5. În partea descriptivă a deciziei adoptate, instanța de apel a menționat că instanța de fond a stabilit corect starea de fapt ce corespunde probelor din dosar încadrând just acțiunile inculpaților în baza art. 189 alin. (2) lit. b) Cod penal și corect stabilindu-le pedeapsa prin prisma art. 364/1 alin. (8) Cod de procedură penală.

La fel, instanța de apel a apreciat că, judecând cauza penală, instanța de fond a verificat complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei și a dat probelor administrate o apreciere legală din punct de vedere al pertinentei, concludentei, utilității și veridicității lor, iar toate în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor, corect ajungând la concluzia privind vinovăția inculpaților în baza art. 189 alin. (2) lit. b) Cod penal.

Din materialele cauzei se denotă faptul că inculpații printr-un înscris autentic au solicitat judecarea cauzei conform procedurii simplificate prevăzute de art. 364/1 Cod de procedură penală, declarând că recunosc fapta de care sunt învinuiți și sunt de acord ca judecata să se facă în baza probelor administrate în cadrul urmăririi penale. Instanța de fond prin încheiere a dispus judecarea cauzei în procedură simplificată.

Referitor la pedeapsă, care de fapt și este latura ce se contestă în apelurile declarate de părți, instanța de apel a apreciat că nu există temei legal pentru casarea sentinței în această parte, deoarece la soluționarea chestiunii respective s-a acordat deplină eficiență dispozițiilor art. 61, 75 Cod penal.

Prin urmare, instanța de apel a menționat că instanța de fond la stabilirea pedepsei a luat în considerație circumstanțele cauzei, precum și faptul că inculpații Hihlat Iu. și Țurcan

M. au depus cerere întocmită de ei personal prin care au solicitat judecarea cauzei în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, că nu au antecedente penale, nu se află la evidența medicului narcolog și psihiatru, a ținut cont de prevederile art.364/1 alin. (8) Cod de procedură penală, stabilindu-le pedeapsa în limitele minime prevăzute de sancțiunea art. 189 alin. (2) lit. b) Cod penal, precum și de faptul că inculpații la locul de trai se caracterizează satisfăcător, nu sunt încadrați în câmpul muncii, că potrivit art. 16 Cod penal au săvârșit o infracțiune gravă, de circumstanțele cauzei în ceea ce privește starea psihică a părții vătămate și a membrilor familiei sale în perioada acțiunilor de șantaj, cât și după finisarea acestora.

Circumstanțele atenuante stabilite în cauză, la care fac trimitere apelanții au și determinat instanța de fond să aplice inculpaților pedeapsa sub formă de închisoare, redusă pînă la limita minimă a sancțiunii pentru infracțiunea prevăzută de art. 189 alin. (2) lit. b) Cod penal, reținută în sarcina inculpaților.

Mai mult, instanța de apel a conchis că instanța de fond în partea descriptivă a sentinței, a motivat aplicarea pedepsei sub formă de închisoare și neconstatarea temeiurilor de aplicare a prevederilor art.90 Cod penal, iar reieșind din aceste considerente afirmațiile invocate în apelurile declarate în acest aspect sunt lipsite de temei și nu pot fi reținute.

Cu referire la apelul declarat de procuror, instanța a specificat, pe lângă argumentele de mai sus, că instanța de fond la stabilirea pedepsei a ținut seama de criteriile generale de individualizare a pedepsei și corect a aplicat pedeapsa sub formă de închisoare în privința inculpaților, argumentînd concluzia sa prin faptul, că inculpații nu au antecedente penale, nu se află la evidența medicului psihiatru și narcolog, au depus cerere prin care au solicitat examinarea cauzei în baza probelor administrate în faza de urmărire penală. Totodată instanța de fond corect a diferențiat pedeapsa stabilită inculpaților luînd în considerație rolul inculpatului Țurcan M. la instigarea și dirijarea săvârșirii infracțiunii incriminate.

6. Nefiind de acord cu soluția pronunțată de instanța de apel inculpatul Țurcan M. a atacat-o cu recurs ordinar solicitînd casarea acesteia, în partea stabilirii pedepsei și aplicarea art. 90 Cod penal în privința sa.

Recurentul specifică că atît instanța de fond, cît și cea de apel nu au luat în considerație motivele invocate de partea apărării. Totodată, instanța nu a efectuat o analiză completă a circumstanțelor cauzei, și anume nu a făcut referire la persoana celui vinovat, cu toate că instanța trebuie să efectueze o analiză amplă a personalității infractorului, să dispună de date referitoare la calitățile fizice și psihice ale celui vinovat manifestate prin fapta comisă, în perioada premergătoare săvârșirii faptei prejudiciabile și după săvârșirea acesteia, în timpul judecării. Nu a apreciat instanța dacă scopul poate fi atins și fără executarea acesteia. Deci instanța de judecată nu a ținut cont de totalitatea condițiilor expres prevăzute de lege, inclusiv de a avea în vedere întreaga conduită a condamnatului înainte de săvârșirea faptei, după săvârșirea faptei, în timpul judecării, precum și alte aspecte ce privesc personalitatea infractorului, bazându-se pe materialele cauzei administrate în cadrul cercetării judecătorești.

Recurentul susține relevant de a indica că, de la început a recunoscut vina, s-a căit sincer de cele comise, a conlucrat cu organul de urmărire penală, cauza a fost examinată în procedura simplificată, se caracterizează pozitiv, are la întreținere trei copii minori, este

unicul întreținător al familiei, deoarece soția se află în concediul pentru îngrijirii copilului ce nu a atins vârsta de trei ani și alte infracțiuni nu a mai comis anterior.

Reieșind din cele expuse, consideră că, în cazul dat, prevederile art. 90 Cod penal trebuie să fie aplicate, deoarece numai o așa pedeapsă își va atinge scopul de restabilire a echității sociale, corectare și corijare a inculpatului. Totodată, titularul dreptului de recurs specifică că, toate aceste circumstanțe relevă atitudinea conștiincioasă a inculpatului față de fapta comisă și urmările prejudiciabile cauzate, mai mult că partea vătămată în cadrul examinării cauzei penale a comunicat că careva pretenții de ordin material sau moral față de Țurcan M. nu are.

În drept, recurentul își întemeiază recursul declarat pe dispozițiile art. 427 alin. (1) pct. 10) Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu prevederile art.431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, procurorul, în referința depusă privind opinia sa asupra recursului declarat de către inculpat, menționează că acesta urmează a fi declarat inadmisibil, deoarece motivele invocate de recurent nu sunt aplicabile din punct de vedere al prezenței erorilor de drept prevăzute de art. 427 Cod de procedură penală.

De asemenea, referința a fost depusă și de partea vătămată, care solicită menținerea condamnării în baza art. 189 alin. (2) lit. b) Cod penal în privința lui Țurcan M.

8. Examinînd admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal conchide că acesta este inadmisibil, iar în vederea acestei statuări se expun următoarele argumente de fapt și de drept.

Pornind de la dispoziția art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, se reține că instanța de recurs examinînd admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărîrii instanței de apel, fără citarea părților, în camera de consiliu, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că recursul este vădit neîntemeiat.

Conform prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute de art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate și motivate corespunzător de recurent.

Din conținutul recursului ordinar declarat de inculpat se constată că ultimul invocă ca temei de drept pct. 10) din alin. (1) al art. 427 Cod de procedură penală, potrivit căruia hotărîrea instanței de apel poate fi supusă recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanța de fond și de apel în cazul cînd s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.

În esență, recurentul critică decizia instanței de apel, de altfel și cea a primei instanțe, din considerentul că acestea, în viziunea sa, greșit au dispus condamnarea lui în baza art. 189 alin. (2) lit. b) Cod penal la 4 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis și cu amendă în mărime de 500 unități convenționale, echivalentul a 10000 lei. În același timp, instanța de recurs constată că, recurentul este de acord cu starea de fapt stabilită de instanțele de judecată, precum și cu încadrarea juridică a acțiunilor reținute în sarcina inculpatului, respectiv în această parte Colegiul nu se va expune.

În continuare, pornind de la expunerea argumentelor instanței de recurs, care au stat la baza adoptării soluției de inadmisibilitate, se enunță că, pedeapsa penală, potrivit art. 61 Cod penal, este o măsură de constrîngere statală și un mijloc de corectare și reeducare a

condamnatului, care are drept scop restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni, atât din partea acestuia, cât și a altor persoane. Or, ca măsură de constrângere, pedeapsa are pe lângă scopul său represiv și o finalitate de exemplaritate, în ce privește comportamentul făptuitorului.

Pe de altă parte, pedeapsa și modalitatea de executare a acesteia trebuie individualizate în așa fel încât inculpatul să se convingă de necesitatea respectării legii penale și evitarea în viitor a săvârșirii unor fapte similare.

Chestiunea de individualizare a pedepsei este un proces obiectiv, de evaluare a tuturor elementelor circumscrise faptei și autorului, avînd ca finalitate stabilirea unei pedepse în limitele prevăzute de sancțiunea articolului incriminat prin rechizitoriu inculpatului, la caz, art. 189 alin. (2) lit. b) Cod penal, în baza căruia a fost condamnat Țurcan M.

Astfel, Colegiul penal menționează că pedeapsa se consideră echitabilă cînd aceasta impune inculpatului lipsuri și restricții ale drepturilor lui proporționale cu gravitatea infracțiunii săvârșite și este suficientă pentru restabilirea echității sociale, adică a drepturilor și intereselor statului și întregii societăți perturbate prin infracțiune.

În cauza deferită judecării, se constată că, potrivit sentinței adoptate în conformitate cu art. 364¹ Cod de procedură penală în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, Țurcan M. a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 189 alin. (2) lit. b) Cod penal la 4 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis și cu amendă în mărime de 500 unități convenționale, echivalentul a 10000 lei. După care, legalitatea sentinței a fost verificată de instanța de apel, care a menținut condamnarea în privința inculpatului în baza art. 189 alin. (2) lit. b) Cod penal, statuînd că corect prima instanța a apreciat circumstanțele de fapt și de drept ale cauzei și just a individualizat pedeapsa stabilită în privința lui Țurcan M. Or, criticele apelantului-avocat în numele inculpatului în partea ce ține de solicitarea de a aplica art. 90 Cod penal, au fost respinse, ca nefondate.

De altfel, Colegiul penal remarcă că este prerogativa instanței de judecată să aprecieze dacă scopul pedepsei poate fi atins fără executarea efectivă a acesteia. În formarea acestei convingeri, instanța de judecată urmează să țină cont de totalitatea condițiilor expres prevăzute de lege.

La caz, Colegiul penal reține că instanțele de fond au efectuat o analiză complexă a circumstanțelor cauzei, coroborîndu-le cu personalitatea inculpatului Țurcan M., totodată urmărind în acest sens comportamentul său din înainte și după săvârșirea infracțiunii incriminate, precum și de circumstanțele săvârșirii acesteia.

Prin urmare, instanța de recurs consideră nefondate alegațiile titularului dreptului de recurs, în partea solicitării de a aplica art. 90 Cod penal în privința sa, și constată că concluzia instanței de apel, privitor la faptul că corijarea inculpatului este posibilă doar prin aplicarea față de dînsul a pedepsei sub formă de închisoare, cu executarea acesteia în penitenciar de tip semiînchis, este una corectă, motivată și întemeiată.

Din atare considerente, Colegiul penal opinează că temeiul pentru recurs invocat de recurent nu este incident cauzei, iar instanțele de fond și-au motivat just soluția adoptată, acordînd deplină eficiență prevederilor art. 61 și 75 Codul penal la soluționarea chestiunii cu privire la individualizarea pedepsei în privința inculpatului, stabilindu-i o pedeapsă proporțională faptei săvârșite.

Mai mult, instanța de recurs explică recurentului că, în cazul în care instanța a judecat cauza în ordinea prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală în baza probelor administrate în faza de urmărire penală și a redozat pedeapsa aplicată inculpatului în conformitate cu stipulările din alin. (8) al normei menționate, recunoașterea vinovăției și căința sinceră nu mai poate servi ca temei de aplicare și a prevederilor art.90 Cod penal, deoarece aceasta ar însemna că aceleiași situații de drept i se acordă o dublă valență juridică.

Totodată, Colegiul penal consideră relevant de a specifica că, argumentele invocate de recurent în cererea sa de recurs au constituit obiect de examinare la judecarea cauzei în instanța de apel, deoarece după conținutul lor sunt similare celor consemnate în cererea de apel, respectiv asupra acestora instanța de apel s-a expus argumentat în hotărîrea pronunțată, așa cum este indicat și în pct. 5 din prezenta decizie, soluție pe care instanța de recurs o consideră legală și argumentată, însușind argumentele ei, or reiterarea cărora nu mai este necesară.

În consecință, Colegiul penal consideră că, la caz, nu se constată vreun temei admisibil pentru aplicarea unei pedepse cu suspendarea executării acesteia în privința lui Țurcan M., iar pedeapsa, astfel cum a fost stabilită de către instanța de fond, răspunde atât principiului proporționalității, cât și scopului prevăzut în art. 61 alin. (2) Cod penal de restabilire a echității sociale, corectare a inculpatului, precum și de prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea acestuia, cât și a altor persoane.

Avînd în vedere considerentele menționate în partea descriptivă a decizie și raportînd situația reținută în cauză la prevederile art. 432 alin. (2) Cod de procedură penală, Colegiul penal concluzionează că, la judecarea cauzei în ordine de apel, instanța de apel a respectat prevederile legale relevante, prescrise de art.414-419 Cod de procedură penală, iar argumentele din recursul ordinar declarat de inculpatul Țurcan M. sunt vădit neîntemeiate.

9. În temeiul art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal

D E C I D E :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de inculpatul Țurcan Mihail Mihail, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 16 decembrie 2015, în propria cauză penală, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată integral la 27 mai 2016.

Președinte

URSACHE Petru

Judecător

NICOLAEV Ghenadie

Judecător

MORARU Petru